DÖNEM : IX CİLT : 1 Toplantı : Olğ.

T. B. M. M.

TUTANAK DERGİSİ

Yirminci Birleşim

11 . VII . 1950 Salı

İçindekiler

	Sayfa
1. — Geçen tutanak özeti	518:519
2. — Havale edilen kâğıtlar	519
3. — Başkanlık Divanının Kamutaya sunuşları	520
1. — Devlet Bakanlığına Manisa Milletvekili Fevzi Lûtfi Karaosmanoğlu'nun tâyin edildiğine dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/82)	520
2. — Ordu Milletvekili Feyzi Boztepe'nin, Subaylar Heyetine mahsus Terfi Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna geçici maddeler eklenmesine dair olan 5611 sayılı Kanunun yayımı tarihinde üsteğmen rütbesinde bulunan subayların yükselme sürelerinin yorumlanması hakkındaki önergesinin geri verilmesine dair önergesi (4/61)	520:521
3. — Tekirdağ Milletvekili Yusuf Ziya Tuntaş'ın, Adapazarı ve Adana'da şeker fabrikası kurulması hakkında Hükümetçe ne düşünüldüğüne dair İşletmeler Bakanlığından sözlü sorusunun geri verilmesi hakkında önergesi (4/63)	521
4. — Seçimler	520
1. — Tutanakları İnceleme Komisyonuna bir üye seçilmesi hakkında Komisyon Başkanlığı tezkeresi (3/81)	520
5. — Görüşülen işler	521
1. — Askerlik Kanununun 2850 sayılı Kanunla değiştirilen ve 3027, 3174, 4173 ve 4416 sayılı kanunlarla fıkralar eklenen 5 nci maddesinin değiştirilmesi ve bu kanuna geçici bir madde eklenmesi hakkında Kanun tasarısı ve Millî Savunma Komisyonu raporu (1/29)	521:533

1. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

Birinci Oturum

Erzurum Milletvekili Bahadır Dülger'in, Basın Birliği Kanununun kaldırılması hakkındaki 4932 sayılı Kanunun birinci maddesinin yorumlanmasına dair olan önergesi, isteği üzerine;

6 ncı Piyade Alayı 12 nci Bölük Erlerinden Mehmedoğlu Murat Özdemir ile Mustafaoğlu Ahmet Seri'nin ölüm cezasına çarptırılmaları hakkındaki tezkeresi, Başbakanlığa isteği üzerine geri verildi.

Sinob Milletvekili Ali Şükrü Şavlı'nın, İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesinin işgal ettiği hastaneler hakkındaki sözlü sorusuna, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı cevap verdi.

Seyhan Milletvekili Sinan Tekelioğlu'nun, Toprak Mahsulleri Ofisinin dış memleketlere sattığı hububat hakkındaki tahkikata ve hububat almak üzere Pakistan'a gönderilen heyete dair olan sözlü sorusu ile;

Giresun Milletvekili Mazhar Şener'in, fındık rekoltesinin düşüklüğü hasebiyle Giresun köylüsünün iktisadi durumunu gelecek mahsul yılına kadar ferahlatacak ne gibi tedbirler düşünüldüğüne dair olan sözlü sorusuna, Ekonomi ve Ticaret Bakanı cevap verdi.

Çoruh Milletvekili Zihni Ural'ın, Köy Kanunu ile İl İdaresi Kanunu karşısında idare âmirlerinin görev ve yetkileri ve köy sağlığını koruyucu tedbirler hakkında ne düşünüldüğüne dair sözlü sorusu, İçişleri Bakanının hazır bulunmamasından;

Çankırı Milletvekili Kâzım Arar'ın, Etimesgut'taki Motör Fabrikası ile Yenişehir'deki Atatürk Lisesi ve Sarar Okulunun bulunduğu saha içindeki araziye dair olan sözlü sorusu, Adalet Bakanının teklifi üzerine gelecek Birleşime bırakıldı.

Çankırı Milletvekili Kâzım Arar'ın, bugüne kadar teftiş görmiyen Millî Eğitim Bakanlığı Teknik Öğretim Müsteşarlığındaki yolsuzluk ve usulsüzlük hakkındaki sözlü sorusunu, Millî Eğitim Bakanı cevapladı.

Saat 15 te toplanılmak üzere Birleşime ara verildi.

İkinci Oturum

Kastamonu Milletvekili Şükrü Kerimzade'nin, tütün ve müskirattan alınacak Müdafaa Vergisi hakkındaki 2460 sayılı Kanuna ek Kanun teklifinin, Gümrük ve Tekel, Maliye ve Bütçe Komisyonlarından beşer üye alınarak kurulacak Geçici Komisyonda görüşülmesi, kabul olundu.

Erzurum Milletvekili Bahadır Dülger'in, eroin kaçakçılığını ve imalâtını önleyici tedbirler hakkındaki sözlü sorusuna, Adalet Bakanı;

Tekirdağ Milletvekili Yusuf Ziya Tuntaş'ın, küçük ve orta çiftçilerimizin tam istihsal yapabilmeleri için Marshall Yardımından faydalandırılmaları hakkındaki sözlü sorusuna, Tarım Bakanı cevap verdi.

Tekirdağ Milletvekili Yusuf Ziya Tuntaş'ın, Adapazarı ve Adana'da şeker fabrikası kurulması hakkında Hükümetçe ne düşünüldüğüne;

Van Milletvekili İzzet Akın'ın, seçimlerden önceki günlerde Kızılay tarafından İçişleri Bakanlığı emrine Ziraat Bankasına yatırılan paraya;

Erzurum Milletvekili Sait Başak'ın, seçimlerden önceki günlerde Kızılay tarafından İçişleri Bakanlığı emrine Ziraat Bankasına yatırılan paraya;

Burdur Milletvekili Mehmet Özbey'in, sınıfta kalan talebeler, okulların sağlık durumu, öğretim elemanları, köy ve şehirlerde okulların kâfi olup olmadığı ve maarif sistemimize dair olan sözlü sorularının görüşülmesi, ilgili bakanların hazır bulunmamasından, 14 . VII . 1950 Cuma günü Birleşimine bırakıldı.

Çankırı Milletvekili Kâzım Arar'ın, geçimlerini kerestecilikle temin eden vatandaşlar hakkında Hükümetçe ne düşünüldüğüne dair olan sözlü sorusunu, Tarım Bakanı cevapladı.

Kastamonu Milletvekili Fahri Keçecioğlu'nun, orta öğretimde uygulanan müfredat programı ve öğretmenlerin aylıklarından kesilen yapı ve yardım paraları ve ortaokulların durumu ve öğretmenlerin nakilleri hakkında Hükümet görüşünün açıklanmasına dair olan sözlü sorusu, ilgili bakanın hazır bulunmamasından, Cuma Birleşimine bırakıldı.

Ağrı Milletvekili Celâl Yardımcı, Tarım Bakanlığından olan sorusunu, geri aldı.

Erzurum Milletvekili Mustafa Zeren'in, köylünün, Ziraat Bankasından aldığı borçların taksitlendirilmesine;

Tekirdağ Milletvekili Şevket Mocan'ın, 4785 sayılı Orman Kanununun uygulanma sonucu ile İsviçre'den alınan traktörlere;

Seyhan Milletvekili Sedat Barı'nın, Çukurova Harası ile Reyhanlı ve Dörtyol Devlet Çiftliklerine dair olan sözlü sorularını, Tarım Bakanı cevapladı.

Birleşime ara verildi.

Üçüncü Oturum

Aydın Milletvekili Şevki Hasırcı'nın, İşletmeler, Maliye, Ekonomi ve Ticaret Bakanlıklarından olan sözlü soruları, ilgili Bakanlar hazır bulunmadığından, Cuma Birleşimine bırakıldı.

Denizli Milletvekili Fikret Başaran'ın, Avrupa ve Amerika'da okumakta olan talebelerimizin durumuna dair olan sözlü sorusuna, Ulaştırma Bakanı cevap verdi. Millî Eğitim Bakanının da cevap verebilmesi için soru, Cuma Birleşimine bırakıldı.

Cem'i Duyan'ın açık maaşı hakkındaki Dilekçe Komisyonu raporu, kabul olundu.

Piyade Binbaşı Lûtfi Can'ın, Emeklilik işlemi hakkındaki Dilekçe Komisyonu raporunun görüşülmesi, Millî Savunma Bakanının teklifi üzerine Çarşamba Birleşimine bırakıldı.

Basın Kanunu tasarısının Karma Komisyonda görüşülmesi, kabul olundu.

11 . VII . 1950 Salı günü saat 10 da toplanılmak üzere Birleşime son verildi.

Başkanvekili	Kâtip
Balıkesir Milletvekili	Kayseri Milletvekili
S. Yırcalı	*İ. Kirazoğlu*

Kâtip
Bursa Milletvekili
R. Aybar

2. — HAVALE EDİLEN KÂĞITLAR

Tasarılar

1. — Bina ve Arazi vergilerinden istisna edilmiş olan mukataalı gayrimenkullere kıymet takdiri hakkındaki 3950 sayılı Kanunun 1 nci maddesinin değiştirilmesine dair Kanun tasarısı (1/49) (İçişleri ve Bütçe Komisyonlarına);

2. — Türkiye İsveç Ticaret ve Ödeme Anlaşmaları ile 14 Mayıs 1949 tarihli ek Protokolün yürürlük sürelerinin uzatılması hususunda yapılan Anlaşmanın onanması hakkında Kanun tasarısı (1/50) (Dışişleri ve Ticaret Komisyonlarına);

Teklif

3. — İdareci Üyeler Kurulunun, Cumhurbaşkanlığı 1950 yılı Bütçesinden 128 573 lira 62 kuruş indirilmesi hakkında Kanun teklifi (2/29) (Bütçe Komisyonuna);

Önerge

4. — Seyhan Milletvekili Sinan Tekelioğlu'nun, Dilekçe Komisyonunun 7 . VII . 1950 tarihli Haftalık Karar Cetvelindeki 77 sayılı Kararın Kamutayda görüşülmesine dair önergesi (1/62) (Dilekçe Komisyonuna);

Raporlar

5. — Burdur Milletvekilliğine seçilen Mehmet Erkazancı'nın seçim tutanağı hakkında, Tutanakları İnceleme Komisyonu raporu (5/11) (Gündeme);

6. — Denizli Milletvekilliğine seçilen Eyüp Şahin'in seçim tutanağı hakkında Tutanakları İnceleme Komisyonu raporu (5/9) (Gündeme);

7. — Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumu hakkındaki 5591 sayılı Kanunun 23 ncü maddesinin kaldırılmasına dair Kanun tasarısı (1/42) (Gündeme);

8. — Ordu Milletvekillerinin seçim tutanakları hakkındaki Tutanakları İnceleme Komisyonu raporu (5/10) (Gündeme);

9. — Tunceli Milletvekilleri Hıdır Aydın ve Hasan Remzi Kulu'nun seçim tutanakları hakkında Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığı tezkeresi ve Tutanakları İnceleme Komisyonu raporu (3/34) (Gündeme).

BİRİNCİ OTURUM

Açılma saati : 11,15

BAŞKAN — Başkanvekili Hulûsi Köymen

KÂTİPLER : İbrahim Kirazoğlu (Kayseri), Raif Aybar (Bursa)

BAŞKAN — Efendim, ekseriyetimiz vardır, Birleşimi açıyorum. Söz Millî Savunma Bakanındır.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI REFİK İNCE (Manisa) — Efendim, gündemin 32 ve 33 numaralarını taşıyan iki tane Kanun teklifi vardır. Bunların gündemde mevcut tasarılara tercihan ve yeni tâbiriyle, ivedilikle müzakeresine müsaadenizi rica ediyorum. Bu hususta bir de takrir verdik, kabul ederseniz müteşekkir kalırız.

BAŞKAN — Önergeyi okutuyorum:

T. B. B. M. Başkanlığına

Bugünkü gündeme dâhil Askerlik Kanunu ile Yedek Subay Kanununun tadillerini tazammun eden ve 32, 33 numaraları taşıyan Komisyon raporlarının yeğlikle ve ivedilikle müzakere edilmesini teklif ederim.

Millî Savunma Bakanı
Manisa Milletvekili
Refik Şevket İnce

BAŞKAN — Okunan önergedeki talebin mahiyeti bu her iki kanunun da müstaceliyetle ve takdimen müzakere edilmesini mutazammındır. Bu teklifi kabul buyuranlar... Etmiyenler... İttifakla kabul edilmiştir.

3. — BAŞKANLIK DİVANININ KAMUTAYA SUNUŞLARI

1. — Devlet Bakanlığına Manisa Milletvekili Fevzi Lûtfi Karaosmanoğlu'nun tâyin edildiğine dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/82)

Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Açık olan Devlet Bakanlığına, Başbakanın teklifi üzerine Manisa Milletvekili Fevzi Lûtfi Karaosmanoğlcu'nun tâyin edildiğini saygılarımla arzederim.

Cumhurbaşkanı
C. Bayar

(Allah muvaffak etsin sesleri)

4. — SEÇİMLER

1. — Tutanakları İnceleme Komisyonuna bir üye seçilmesi hakkında Komisyon Başkanlığı tezkeresi (3/81)

Yüksek Başkanlığa

Komisyonumuza ad çekme ile ayrılan Eskişehir Milletvekili İsmail Hakkı Çevik'in vefatı üzerine münhal kalan üyeliğe yeniden ad çekme ile bir üyenin ayrılmasını saygılarımla arzederim.

Tutanakları İnceleme Ko. Bş.
Afyon Karahisar Milletvekili
Kemal Özçoban

BAŞKAN — Ad çekiyoruz.

(Ad çekildi).

BAŞKAN — Tutanakları İnceleme Komiskonu üyeliğine Bursa Milletvekili Necdet Yılmaz adçekme suretiyle seçilmiştir.

2. — Ordu Milletvekili Feyzi Boztepe'nin, Subaylar Heyetine mahsus Terfi Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna geçici maddeler eklenmesine dair olan 5611 sayılı Kanunun yayımı tarihinde üsteğmen rütbesinde bulunan subayların yükselme sürelerinin yorumlanması hakkındaki önergesinin geri verilmesine dair önregesi (4/61)

BAŞKAN — Önergeyi okuyoruz.

Sayın Başkanlığa

Üsteğmenlerin terfiine ait olan 5611 sayılı Kanunun tefsirine dair verdiğim önergenin geri verilmesini saygiyle rica ederim.

Ordu Milletvekili
Feyzi Boztepe

BAŞKAN — Usulen geri veriyoruz.

3. — Tekirdağ Milletvekili Yusuf Ziya Tuntaş'ın, Adapazarı ve Adana'da şeker fabrikası kurulması hakkında Hükümetçe ne düşünüldüğüne dair İşletmeler Bakanlığından sözlü sorusunun geri verilmesi hakkında önergesi (4/63)

BAŞKAN — Önergeyi okuyoruz.

Yüksek Başkanlığa

Adana ve Adapazarı'nda şeker fabrikaları kurulması hakkındaki vermiş olduğum sözlü soru takririnin geri verilmesini saygılarımla rica ederim.

Tekirdağ Milletvekili
Yusuf Ziya Tuntaş

BAŞKAN — Usulen geri veriyoruz.

5. — GÖRÜŞÜLEN İŞLER

1. — Askerlik Kanununun 2850 sayılı Kanunla değiştirilen ve 3027, 3174, 4173 ve 4416 sayılı kanunlarla fıkralar eklenen 5 nci maddesinin değiştirilmesi ve bu Kanuna geçici bir madde eklenmesi hakkında Kanun tasarısı ve Millî Savunma Komisyonu raporu (1/29) [1]

BAŞKAN — Arkadaşlar, bu tasarı öncelikle tabı ve tevzi edilmiştir. Evvelce verilen bir takrir üzerine de öncelikle ve ivedilikle müzakeresi kabul edilmiştir. Şimdi müzakeresine başlıyoruz.

Tümü hakkında söz istiyen var mı? Olmadığına göre maddelere geçilmesini reyinize arzediyorum. Maddelere geçilmesini kabul edenler.. etmiyenler.. Maddelere geçilmesi kabul edilmiştir.

Askerlik Kanununun beşinci maddesinin değiştirilmesi ve bu kanuna geçici bir madde eklenmesi hakkında Kanun

MADDE 1. — 21 Haziran 1927 tarihli ve 1111 sayılı Askerlik Kanununun 2850 sayılı Kanunla değiştirilen ve 3027, 3174, 4173 ve 4416 sayılı kanunlarla fıkralar eklenen beşinci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 5. — Muvazzaflık döneminde deniz sınıfı üç yıl, jandarma ve gümrük koruma sınıflarında iki buçuk yıl ve bunların dışında kalan diğer sınıflarda iki yıldır.

Muvazzaflık hizmeti kıtaya katılış gününden başlar.

İki yıldan ziyade askerlik yapacakların fazla hizmetleri askerlik çağının sonundan iki kat olarak düşülür.

MUSTAFA ZEREN (Erzurum) — Efendim; bu maddedeki mâruzatım askerliğe başlangıç tarihi üzerinde olacaktır. Komisyonda da konuşulurken bendeniz bu nokta üzerinde durdum. Dedim ki, askerlik mademki, bir mükellefiyettir. Bu mükellefiyetin vatandaşa tahmil ettiğimiz günden itibaren başlaması lâzımdır. Yani askere çağrılıp da icabet etti mi, kıtaya sevki başladı mı bu sevk tarihi askerliğe başlangıç tarihi addedilsin. Vatandaşın bunda ne kabahati vardır. Davet ediyorsunuz, geliyor, işini gücünü bırakıp şubenin emrine giriyor, fakat siz bunu bir ay sonra sevkediyorsunuz. Şüphesiz ki, burada kabahat vaktinde sevketmiyendedir. Zamanında sevketmiyenler mesul olsunlar. Mademki vatandaş icabet ediyor, sevke âmadedir, o halde sevk tarihi askerliğe başlangıç tarihi olmalıdır.

Bunun aleyhinde bulunanlar, ordu talim ve terbiyesi bakımından mahzurludur, dediler. Hayır arkadaşlar. Talim ve terbiye işi Genlkurmayı ilgilendiren bir meseledir. Bunun sevkle bir alâkası yoktur. Onu istediği gibi tanzim edebilir. Talim ve terbiye işinin askerliğe başlangıçla bir alâkası yoktur. Yine buyurdular ki, bunlar terhislerinde müsavi muamele görürler, yani bir ay evvel gelenle, bir ay sonra gelen birlikte terhis edilir. O halde her hangi bir mahzur kalmıyor, niçin askerlik hizmetinin başlangıcını sevk tarihi olarak kabul etmiyelim? Bu

[1] *33 sayılı basmayazı tutanağın sonundadır.*

hususta komisyonda muhalif kalmıştım. Aynı şeyi Yüksek Huzurunuzda arzettim. Maddenin bu şekilde değiştirilmesi için bir de takrir takdim ediyorum. Kabulünü Yüksek Heyetinizden rica ederim.

BAŞKAN — Şevki Yazman!

MEHMET ŞEVKİ YAZMAN (Elâzığ) — Efendim; askerlik müddetinin kısaltılması hakkındaki bu kanuni teklif yerindedir. Ancak şu var ki; askerlik müddetinden maksat, vatandaşı bu hizmet için hazırlamaktır. Vatandaş bizatihi buraya geldiği zaman, onun tahsili ve bilgisi muhtelif olduğuna göre bunların askerlik hizmetine hazırlanması da şüphesiz ki, farklı oluyor. O halde yeni modern askerlikte; vatandaşı alıp, orduya kattığımız zaman onun tam ve iyi şekilde müdafaa hizmetine yetişmesini onun seviyesi ile mütenasip olarak tutmak mecburiyetindeyiz. Öyle askerler vardı ki, orduya girer, Türkçeyi bile öğrenmeden çıkar gider. Onun için her vatandaşın bu modern ordunun icaplarını tam mânasiyle kavramış olduğunu iddia emtiye imkân yoktur.

O halde ilerde ordunun, talim ve terbiyesi, yetiştirilmesi kül olarak ele alındığı zaman bu hususun tamamiyle göz önünde tutulacağını ve farklı olan askerlerimizin bu farklılıkla mütenasip bir müddete tâbi tuutlacağını ümit etmekteyim.

Diğer taraftan alınmış olan bu kararın geri bırakılmasını istemem. O halde bunu kesin olarak, bu müddetlerin böylece tâyinini değil, fakat, biraz ilerde müzakere edeceğimiz yedek subaylar meselesinde olduğu gibi, bu müddetin şimdilik iki sene olması Bakanlar Kuruluna salâhiyet verilmesi suretiyle halledilmesini teklif ederim.

BAŞKAN — Başka söz istiyen var mı? Buyurun Cezmi Bey!.

CEZMİ TÜRK (Seyhan) — Efendim, Erzurum Milletvekili Mustafa Zeren arkadaşımızın beyanatı ve verdiği takrire bütün mevcudiyetimle iştirak ederim.

Askerî tarihimizde bunun feci örnekleri vardır. Kıtaya iltihakın hizmet başlangıcı sayılması, şube ile kıta arasında geçen askerî hayatın sefaletlerini, ıstıraplarını, hastalıklarını hiçe saymak demektir. Üstelik bunun bir sürü ağır hukuki neticeleri de vardır. Bir taraftan askerî şubeye iltihak tarihinden itibaren mehmetçiğin askerî kanuna tâbi tutulması, askerî şahıs sayılması, yani sivil hürriyetlerinin tahdit edilmesi, diğer taraftan da kıtaya iltihak etmeden geçen bu zamanın hizmetten sayılmaması en ıstıraplı bir şeydir. Bilhassa geçmiş devirlerde; askerî nakliyat işlerinin iptidai olduğu, iyi organize edilmediği zamanlarda geçen müddet onun en ıstıraplı bir devridir. Binaenaleyh orduya girerken mehmetçiğin bu işlerini daha iyi düzene koymak, nakliyat işlerini sağlam ve seri yaptırmak; dolayısiyle bu müddet zarfında da hastalıklariyle daha yakından ilgilenmek lâzımdır, fakat bunun yapılamadığını geçmiş zamanlarda gördük. Bugün de bunların olacağını tahmin etmiyorum. En yakın harb içinde olan sefaletler, açlıklar, facialar hakkında bildiklerim çok acıdır ve bana yeter. Çok istirham ederim, askerliğe girişin şubenin emrine giriş tarihi olması en doğru, en münasip şekildir. (Doğru doğru sesleri)

BAŞKAN — Şükrü Kerimzade!

ŞÜKRÜ KERİMZADE (Kastamonu) — Bütün Türk Milletinin hissiyatına tercüman olacak şekilde, askerlik müddetini indirme kanununu getirdiğinden dolayı Millî Savunma Bakanımızı tebrik ederiz.

Bendeniz bu işin teknik hususatından anlamadığım için o noktalara temas etmiyeceğim. Sadece diyebilirim ki, askerlik müddetinin indirilmesi çok isabetli olmuştur. Harbin bidayetinden beri çok uzatılmış bulunan bu askerlik müddeti, memleketimizde hem istihsali azaltmakta ve hem de istihsal sahasında mesai sarfedecek vatandaşları müstehlik vaziyetine sokmaktaydı. Binaenaleyh memleketin iktisadi kalkınması bakımından, bütçeye yük olması bakımından bu, çok ehemmiyetli bir kanundur, memnuniyetle karşılamış bulunuyorum.

RİFAT SİVİŞOĞLU (Zonguldak) — Efendim, gümrük muhafaza sınıfına mensup olanlarla jandarmanın iki buçuk ve bunun dışında kalanların ikişer sene hizmete tâbi tutulmaları bendenizce hiçte uygun değildir.

Askerlik hizmeti herkes aynı kutsiyeti haizdir. Binaenaleyh her vatandaş için müddete müsavatın temini icap eder.

Bu sebeple jandarmanın da, gümrük eratının da hizmet müddetlerinin iki seneye indirilmesi muvafık olacağı fikrindeyim. Ve bunun için de bir önerge takdim ediyorum.

BESİM BESİN (Kütahya) — Efendim bendeniz askerliğin başlangıcı ve nihayet müddeti meselesi üzerinde bir noktai nazarı dikkatinize arzetmek istiyorum:

Malûmunuz bir senelik talim ve terbiye muhtelif safhalara taksim edilir. Bunların birinci safhası er ve manga talim ve terbiyesi, ikincisi takım ve bölük talim ve terbiyesi, üçüncüsü tabur ve alay talim ve terbiyesi ve nihayet tekâmül safhası olmak üzere dört safhaya ayrılır. Böyle bu safhaların en kiymetlisi, en değerlisi son safhadır. Yani bütün talim ve terbiyeden gaye, muharip bir er yetiştirmek olduğuna göre, muharip er sıfatını er ancak 4 ncü safhada iktisap eder ki, bu safhada gündüz ve gece atışları, büyük kıtalarca atışlar, muhtelif birliklerden terekküp etmiş kıtaların atışları, tatbikatlar ve manevralar vardır ve hep bu safhaya inhisar eder. Şu halde bilfarz kıtaya geç iltihak etmiş olan bir er memleketinin uzaklığı nispetinde bir zaman kaybedecektir. Bu iddiaya göre terhisinde de eri daha evvel yola çıkarmak gibi bir mecburiyet hâsıl olacaktır. Denildiği gibi, bir ay geç gelmişse, eri terhisinde de bir ay evvel terhis etmek lâzımgelir ki, diğer arkadaşları ile beraber müsavi hizmet görmüş olsun.

Halbuki iki aylık hizmet tekâmül safhasını teşkil eder. Binaenaleyh bu noktaya nazarı dikkatlerini celbederim. Kaldı ki; iddia edildiği gibi böyle aylarca veyahut haftalarca gecikme meselesi mevzuubahis değildir. Memleketimizin en uzak yerlerine kadar şimdi vesait mevcuttur. Bundan başka Millî Savunma Bakanlığı mıntakavi celp usulünü tatbik etmektedir. Meselâ Erzurum'dan askere çağrılanları yine Erzincan ve Erzurum gibi yakın mıntakalara sevketmektedir. Şu halde olsa olsa bir iki günlük bir teehhür olabilir. Buna göre biz kıtaya gelişi nazara almıyalım da, askerlik şubesine gelmesini kabul edecek olursak, diğer askerî kanunlarda da tadilât yapmamız icabedecektir. Meselâ askerlik şubesine müracaat etmiş bir erin henüz asker olduğu kabul olunamaz, asıl kıtaya dühulü ile bu askerlik hizmeti başlar. Aynı zamanda ceza kanunlarında da buna göre ceza göreceği yazılıdır. Şubedeki bir erin ceza kanunundaki cezası başka, kıtada göreceği ceza yine başkadır. Bu itibarla da bu kanunları tadil lüzumu vardır.

Mâruzatım bundan ibarettir.

SADRİ MAKSUDİ ARSAL (Ankara) — Millî Savunma Bakanından benim küçük bir sualim vardır : Bu kanun hazırlanıp Yüce Meclise sunulurken beşeriyetin ufkunda beliren bulutlar, çok siyah bulutlar göz önünde tutulmuş mudur? Bu bulutlar bizim semamız hizasına gelse dahi askerlik müddetinin kısaltılmasında hiçbir mahzur olmadığı istatistikle tesbit edilmiş midir?

BAŞKAN — Şevki Hasırcı!

ŞEVKİ HASIRCI (Aydın) — Muhterem arkadaşlar; askerlik hizmetinin kısaltılması mevzuubahis edilirken deniz, jandarma ve gümrük sınıfları için iki yıldan daha uzun bir müddet kabul edilmiştir. Askerlik sanatı harb sanatı olduğuna göre, bu sınıfların da esas itibariyle müddetlerinin iki yıl olarak nazarı itibara alınmasının ve piyadeler gibi ve iki yıl sonunda harb sanatını iyice öğrenmiş olan bu mütehassıs sınıfın imtihanda muvaffak olanlarının terhis edilmesinin doğru olacağı kanaatindeyim. İki yıl sonunda deniz, jandarma ve gümrük sınıfı eratı imtihana tâbi tutulsun aranılan vasıfları kazandıkları takdirde bunların terhisleri cihetine gidilsin.

İZZET AKÇAL (Rize) — Bu beşinci maddede ben adaletsizlik müşahede etmekteyim. Jandarma ve gümrük işleri diğer hizmetlere nazaran daha kolay öğretilebilen hizmetlerdir. Bunların daha uzun müddete tâbî tutulmasını doğru bulmadığım gibi, deniz eratının da üç yıl hizmete tâbi tutulmasını yerinde görmemekteyim. Bu hususta bir önerge veriyorum, kabulünü rica ederim.

MİLLÎ SAVUNMA KOMİSYONU SÖZCÜSÜ SEYFİ KURTBEK (Ankara) — Efendim, evvelâ beşinci maddenin yazılışında bir kelime hatası vardır onun düzeltilmesi şeklini arzederim: «muvazzaflık dönemi» diye iki kelime vardır bu, «muvazzaflık hizmeti» olacaktır.

Ondan sonra «deniz sınıfı» deniyor bu da «deniz sınıfında» olacaktır. Bu suretle madde şöyle olacaktır :

Madde 5. — Muvazzaflık hizmeti deniz sınıfında üç yıl, jandarma ve gümrük koruma sınıflarında iki buçuk yıl ve bunların dışında kalan diğer sınıflarda iki yıldır.

Muvazzaflık hizmeti kıtaya katılış gününden başlar.

İki yıldan ziyade askerlik yapacakların fazla

hizmetleri askerlik çağının sonundan iki kat olarak düşülür.

Bu vesile ile askerlik müddetinin düzeltilmesine ait olan bu kanun hakkında arzı malûmat etmek isterim. Kanun gerek bugünkü dünya vaziyeti, gerekse bütün memleketlerdeki askerlik vaziyetleri dikkate alınarak yapılmıştır. Bir fikir olmak üzere yabancı memleketlerdeki askerlik müddetlerini arzediyorum :

Amerika'da 21, İngiltere'de 18 ay, İspanya'da 2 sene, Sovyet Rusya'da 2 sene, Polonya'da 2 sene, İran'da 2 sene, Afganistan'da 2 sene, Finlândiya'da 9 ay, İtalya'da 1 sene, Fransa'da 15 ay, Romanya'da 2 sene, Bulgaristan'da 3 sene, Yunanistan'da 2 sene... Görüyoruz ki, Yunanistan müstesna diğerleri 2 sene üzerinde toplanmıştır. Buna mukabil bütün memleketlerde deniz sınıfı üç senedir. Yalnız Sovyetlerde deniz 5 sene ve hava 4 senedir. Evvelâ sınıflardaki müsavatsızlık hakkındaki itirazlara cevap vereyim.

Arkadaşlar; deniz sınıfı erî ancak bir sene denizcilik üzerinde çalıştıktan sonra askerî denizciliğe başlar, yani donanmaya ancak ozaman iltihak eder. Onun içindir ki, 3 seneden daha aşağı inmesine maddeten imkân yoktur, denizci yetişemez.

Jandarma ve gümrük sınıfına gelince: bir arkadaş buyurdu ki, bu sınıflar daha kolaydır. Fakat arkadaşlar; gümrük ve jandarma sınıfı evvelâ asker olmak ve ondan sonra da jandarma ve gümrük vazifelerini öğrenmek mecburiyetindedirler; yani ordudaki diğer arkadaşlarından farklı olarak jandarma ve gümrük hizmetlerini öğreneceklerdir. Bu hizmetlerine birçok idari, malî ve hukuki işleri tazammun eder. Bunları öğrenemiyen jandarma erleri vazifelerini yapamazlar. Gümrük erleri de böyledir.

Arada bir müsavatsızlık da yoktur. Çünkü diğerlerinden fazla olarak geçecek müddet askerlik sonunda iki misli olarak tenzil edilir. Bundan başka jandarma ve gümrük erleri gerek bakım ve gerek maaş noktasından da ordudaki erlerden farklıdırlar. Bu itibarla ortada bir müsavatsızlık olmadığı gibi hizmetin icabı da bir zaruret halinde ortadadır.

Bâzı arkadaşlar askerliğin başlama tarihi üzerinde konuştular ve bunun askerlik şubesine iltihak veya sevk tarihinden başlamasının daha doğru olacağını ileri sürdüler. Eskiden askerlik şubesine gelen bir vatandaşın kıtaya iltihakı çok uzun sürerdi. Gerek nakil vasıtalarının bulunmaması ve gerek muvasala hatlarının bozukluğundan sevk ve iltihak tarihleri arasında çok zaman geçer ve bu da vatandaşın aleyhine olurdu. Bugün sevk işlerinin, çok mükemmel olduğunu arzederim.

Sevkiyat işlerimizin ve muvasala hatlarımızın tekâmülü ile bu işler artık âzami bir sürat ve intizam altına girmektedir.

Sonra Millî Savunma Bakanlığı mıntakavi asker alma usulünü tatbik ettiğinden artık bir vatandaşın şubeye müracaat tarihi ile kıtaya iltihak tarihi arasında uzun bir fark olmıyacaktır, iki üç gün içinde halledilecektir. Aynı zamanda askerlik başlangıcının kıtaya iltihakı tazammun etmesi kesin bir zaruret icabıdır. Çünki bir vatandaş asker sıfatını ihraz ettikten sonra o vatandaşın artık askerî kanunlara tâbi olması lâzımdır. Askerlik bilgisi olmıyan ve askerî himayeye mazhar olmıyan bir vatandaşı birden asker olarak kabul edecek olursak onun haksızlığa uğramasına sebebiyet vermiş oluruz. Çünki kıtaya iltihak edinciye kadar himayesiz kalacaktır.

Kıtaya girdiği, kıta komutanının himayesine alındığı tarihten itibaren bir kimse askerlik sıfatını haizdir ve askerlik suçundan dolayı da bu himayeye alındığı tarihten sonra sorumludur, onun için asker kıtaya, girince komutanlık himayesindedir ve hattâ ilk eğitim maddelerini öğrenmeden izinli bırakılmaz ve bu suretle askerlik suçu işlemesinin önüne geçilir.

Bundan sonra, askerin; askerlik şubesine iltihakı, veya askerlik şubesince sevkedildiği tarihten itibaren askerliğinin sayılmasına lüzum da yoktur. Bu yapılacak olursa Askerî Ceza hukukunda çok değişikliklere ihtiyaç olacaktır, bunun da mahzurları vardır. Kaldı ki, birçok haksızlıklara sebep olur ki büyük faydası da yoktur. Bu sebeple kıtaya ilthaktan, komutanlığın himayesine girdikten sonra askerliğin başlaması esastır.

Bir arkadaş da okur yazarların değişik askerlik müddetlerine tâbi tutulmasından bahsettiler. Bu değişik müddetlerin askerlikte çok büyük mahzurları vardır. Sayın Besim Besin'in de söyledikleri gibi bu birkaç aylık kısıntılar o askerin en faydalı olabileceği ve en çok istifade edeceği bir zamandan mahrumiyetini intaç eder,

Kıtada en verimli olması icabeden bir zamanın heba olmasına sebep olabilir.

Gerek kıtanın vazifesi ve gerek erin kendi şahsı bakımından kısıntıya gitmek zararlı olacaktır. Okuyup yazarlar daha iyi kabiliyet gösterdiklerinden onbaşı ve çavuş olmaktadırlar. Maamafih orduda okur yazarlar da artmakta olduğundan hiçbir tefrika lüzum yoktur.

Bu seebple Hükümetin teklifinin, ki Komisyonca da aynen kabul edilmiştir, yüksek huzurunuzca da aynen kabulünü istirham ederim. Mâruzatım bukadardır.

AZİZ URAS (Mardin) — Bir sual.

Bu müddetler yalnız hazar zamanına mı maksurdur? Harb zamanında bu uzatma ve kısaltmalar bu kanunun hükümlerine göre mi, yoksa eski kanunlara göre Heyeti Vekileye verilen salâhiyete göre verilecek bir kararla mı olacaktır? (Anlaşılmadı sesleri).

MİLLÎ SAVUNMA Ko. SÖZCÜSÜ SEYFİ KURTBEK — Arkadaşımız bu müddetlerin harb zamanına şümulü olup olmadığını sordular.

Arkadaşlar, bir defa harb başladıktan sonra müddetler mevzuubahis olmaz, harb sonuna kadar devam eder. Bu kanun yalnız hazar zamanına aittir, harb zamanını tazammun etmez. (Bravo sesleri).

AZİZ URAS (Mardin) — Teşekkür ederim, tenevvür ettim.

BAŞKAN — Şimdi Hükümet adına Millî Savunma Bakanı konuşacaktır, ondan sonra arkadaşlara söz vereceğim.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI REFİK ŞEVKET İNCE (Manisa) — Muhterem arkadaşlar; gerek mazbatalarda ve gerek burada salâhiyetli arkadaşların verdikleri izahlarda bu kanunun esbabı mucibesi lüzumu kadar izah edilmiş oldu. Bu vesile ile şunu söylemek vazifesini yapıyorum:

Bugün Askerlik Mükellefiyeti Kanunu Millî Savunma Bakanlığının üzerinde ehemmiyetle durduğu mevzulardan bir tanesidir. Askerlik şubeleri meselesi, yeni zihniyet ve yeni icaplara göre halledilmesi lâzım bir husustur. Biz bunu nazarı dikkate alarak yalnız müddetleri kanunda olduğu gibi muhafaza ettik. Meselâ arkadaşların buyurdukları gibi, askerlik muvazzaflık hizmeti hereden başlıyacaktır. Bunu kanunda olduğu gibi muhafaza ettik. Esas kanunla diğer müteferri Kanunların arasında ahenk lâzımdır. Diğer kanun şu veya bu kanunlarda muvazzaflığı tarif etmişken bunu yalnız Askerlik Kanununda değiştirirsek tedahüllere girilmesi, tenakuzlara düşülmesi ihtimali vardır. Binaenaleyh bu kanunu lûtfen, yalnız müddetlere munhasır olmak üzere gelmiş bir teklif addedip maadasına teşmil etmemenizi bilhassa rica ederiz. Çünkü hakikatte asker alma mükellefiyetine taallûk eden işler üzerinde durmak lâzımdır. Esas kanunu bu suretle kökünden değiştirmek lâzımdır. Kökünden değiştirirken de yeni bir zihniyetin etrafında toplanır ve kanunu ona göre hazırlarız. Aksi halde kanunlar arasında bir ahenksizlik tevlit etmiş oluruz. Bundan kendimizi sakınmamız lâzımgeldiğini zannederim ki, arkadaşalrım da takdir ederler.

Yazman arkdşımızın, askerlik müddetini uzatıp kısaltmak noktasında Bakanlar Kurulunu muhayyer kılmak meselesine gelince; onu da tensip buyurursanız deminki mâruzatıma ekliyeyim. Bu, bir prensip mevzuudur.

Yoksa bahsettiğimiz keyfiyetin dışında olarak burada şu dakikada nazarı dikkate alınıp da yeni bir müzakere mevzuu yapılmasına yer yoktur kanaatindeyim.

Sadri Maksudi Arsal arkadaşımızın suali çok yerinde, fakat cevabı da kendisindedir. Millî Savunma dâvası mevzuubahs olurken bu müddetlerin azaltılmasından doğacak siyasi, askerî tehlikeleri hesap etmemek, zannederim ki, affedilmez bir hata olur. Askerlik hizmeti de her hizmet gibi kendi ihtiyacımız, kendi kuvvetimizle mütenasip olarak ölçülmesi lâzımgelen bir hizmettir. Hizmet üç seneden iki seneye inerken askerlerin sayısı azalacak. Fakat hiçbir zaman bu sayı hizmetin hakkiyle ifasından bizi menedecek dereceye getirilmiyecektir. Takatımız, topumuz, tüfeğimiz, hayvanımız, paramız ve ihtiyacımız ahenkli olarak nazarı dikkate alınarak bu teklif yapılmıştır. Binaenaleyh bu noktayı bu şekilde tasrih etmekle zannederim ki, o endişeyi de izale etmiş oluyorum.

Diğer noktalarda adaletsizlik keyfiyeti üzerinde arkadaşlarım izahat verdiler. Ben tekrar şunu arzedeyim ki; hizmetin içinde bizzat adalet dâhildir. Jandarmanın biraz fazla vazifesi vardır. Malûmuâliniz adlî, askerî ve idari olarak mükellefiyetleri vardır. Jandarma adaletin yardımcısıdır, idarenin organıdır, bizatihi askerlik sıfatını da haiz olduğuna göre onu da

öğrenmesi ve öğrendikten sonra da kendisinden istifade edilmesi lâzımgelen bir unsurdur. Tam iki senede tekemmül etmiş bir jandarmanın, altı ay da memlekete faydalı olması icabeder..

Öteki kısımlar tamamen tekniktir. Deniz kısmında, bilhassa Deniz kumandanı ile sureti mahsusada görüştüm, denizcilerin de hizmetinin hiç olmazsa 2,5 seneye indirilmesi üzerinde israr ettim. Katiyetle buna imkân olmadığını söyledi, verdiği izahatı fenniyeyi dinledim. Binaenaleyh deniz sınıfının da üç sene olması yolundaki mütalâaya iştirak etmeyi muvafık bulduk.

Muhterem heyetiniz takdir buyurur ki hemen hemen bu müddet bütün dünyada da böyledir. Bu müddetlerin aynen kabulü yolunda gösterilen mütalâaların kıymetini bilmekle beraber, bunun aksi mütalâada bulunan arkadaşlarımızın arzularının da, Askerlik mükellefiyeti Kanunu görüşülürken yeni baştan ele elınmasiyle mümkün olacağını arz ile iktifa ederim.

MUSTAFA ZEREN (Erzurum) — Efendim; Vekil Beyefendi izahat lûtfederlerken buyurdular ki; ahengi muhafaza bakımından esbabı mucibesiyle izah edildiği şekilde kabul buyurulsun.

Evvelâ şunu arzedeyim ki; teklif kabul edildiği takdirde ahengi yıkmıyacağız, bilâkis ahengi muhafaza edeceğiz. Şimdiye kadar Askerî Ceza Kanununun bakayaya mütaallik cezaları tetkik edecek olursa, ceza tâyininde esas, emsallerinin sevk tarihini nazara almaktır. Şu halde sevk tarihi bir tarih olarak Ceza Kanununda kabul edilmiş, kıtaya iltihak tarihi kabul edilmemiştir. Fakat ceza verirken emsallerine bakılacak, emsali ne vakit sevkedilmiş ve ondan sonra ne zaman gelmiş ise ona göre kendisine ceza tâyin edilecektir. Bu bakımdan kanunlar arasındaki ahenk temin edilmiş olacaktır.

Ceza Kanununun 66 ncı maddesiyle de ahengi bozmuyoruz, bilâkis yine ahengi burada temin edeceğiz. Bu bakımdan teklifimde ısrar ediyorum.

BAŞKAN — Cezmi Türk!

CEZMİ TÜRK (Seyhan) — Arkadaşlar, takdir buyurursunuz ki, bu, teknik bir meseledir, takririmizde acı hâtıraları olan çok mühim bir meseledir. Sayın General ve Kurmay Albayımız konuştular. Askerî hukuk içinde yetişmiş olan sayın Mustafa Zeren'den sonra askerî hekimlik yapmış, bu işlerin faciasını görmüş bir arkadaşınız sıfatiyle arzediyorum ki, bu askerliğe iltihak müddetinde şubeye girişle kıtaya giriş arasında büyük facialar gizlidir. Sayın generalin ve kurmay albayım benden iyi bilirler ki; en yakin senelerde - geçmiş harblerin tarihini bırakıyorum - 1940 - 1945 tarihleri arasında askerliğe celp günlerinde, yollarda vagon devrilmesi, donmalar, aç kalmalar gibi facialar vardır. Bunlar hizmetten sayılmamıştır. Bir hastaneye düşerler zatürrie olurlar, tepesinden kurşun yağsa henüz hizmete girmemiş olduğu için bu geçen zaman hizmetinden sayılmaz. Bugünün zihniyetine, göre Türk Milleti, lâyik olduğu hak ve muameleye mazhar değildir. Bu kanunu kabul ederseniz şahsan muhalifim. Şimdiden arzediyorum aleyhinde rey vereceğim.

Şunu da arzedeyim ki, mıntıkavî askerlik usulünü kabul etseler dahi, en mûtedil iklim saydığımız Çukurova'dan bir misal getiriyorum: Adana'nın 9 kazası vardır. Şimdi de Saimbeyli Kazası ve onun Mağara Nahiyesi, Adana merkezine 250 kilometre mesafededir: Kazadan aldınız nerede askerlik yaptıracaksınız? Vilâyet merkezinde değil mi? Şimdi Mağara Kazasından askere aldığımız vatandaş Adana merkezine gelinciye kadar 250 kilometrelik bir mesafeyi yol vermez bellerden geçerek katedecek, 15 gün yollarda karlar altında can vermezse Adana'ya ulaşacaktır. Onun için bu mıntakavi askerlik kaydı kabul edilse de ölüm, şehit, can kaybı duracak mı?

İkinci olarak şunu da arzetmek isterim ki, bunu kabul etmekle askerlik tarihimize ve Türk Milletine en büyük hakkı vermiş olacağız. Askerlik kanunlarının icabı olarak; bir sivil askerliğe girse, onun hakkında derhal Askerî Ceza kanunlarının hükmü tatbika başlanır. Kaldı ki, Mehmetçik askere alındığı günden itibaren askerlik ve Askerî Ceza kanunları onun hakkında tatbik olunur. Binaenaleyh ben rica ediyorum, yana yakıla rica diyorum, askerlik müddetinin şubeye müracaat tarihinden başlamasını kabul buyurunuz!

ŞEVKİ ECEVİT (Sivas) — Muhterem arkadaşlar; Askerlik Kanununun tadili dolayısiyle müddetlerin iki seneye indirilmesi hususunda Yüksek Meclise bir tasarı takdim eden Millî Savunma Bakanına çok teşekkür ederim.

Arkadaşlarımın bahsettikleri tadilât hakikaten bendenizce de gereklidir. Yalnız bugün müddetlerin inmesine ait olan tasarının hemen kabul edilmesini şahsan uygun bulmaktayım. Ancak bir kayıt ve şartım vardır. Sayın Bakanın da izah buyurdukları gibi, askerlik şubelerinin durumu çok acıklıdır. Bu şubelerin düzenlenmesi, çok iyi işler bir hale getirilmesi zaruret halindedir. Bugün nasıl bu müddetlerin iki seneye indirilmesi bir zaruret halinde ise ve hattâ geç kalmışsa aynı şekilde askerlik şubelerinin çok iyi bir şekilde düzenlenmesi ve teşkilât itibariyle takviye edilmesi ve saat gibi işler bir hale getirilmesi de ayni şekilde zaruridir. Çok temenni ederim; sayın bakan bu hususa ait tedbirlerini bir an evvel ittihaz buyursun ve eğer tadil veya kanun tasarısı lâzımsa bunlar Yüksek Meclis huzuruna çok yakın bir zamanda getirsin.

Bendenizin mütalâam; bu kayıt ve şartlar ve temetnniler dâhilinde tasarının olduğu gibi kabul edilmesidir. Mâruzatım bundan ibarettir.

OSMAN ŞEVKİ ÇİÇEKDAĞ (Ankara) — Sayın arkadaşlar; silâh altına çağırılan vatandaşların askerlik hizmetlerinin şubeye katıldıkları gün mü, yoksa kıtaya katıldıkları gün mü sayılması meselesi münakaşa edilmektedir. Hepiniz bilirsiniz ki, disiplin, yeknesak talim ve terbiye ve ahenk ordunun temelidir. Talim ve terbiyenin yeknesak ve ahenkli bir surette yürüyebilmesi için bu katılma zamanının değeri vardır. Eğer askerlik şubesine katılma esas ittihaz edilecek olursa kıtaya muhtelif tarihlerde muhtelif memleket çocukları gidecek ve bunlardan iki senesini bitirenler birer birer kıtadan ayrılmak suretiyle talim ve terbiye ruhu haleldar olacaktır. Talim ve terbiyenin tam bir nizam ve ahenk içinde yürüyebilmesini temin için, kıtaya iltihak ettiği andan itibaren bu müddet sayılmalıdır. İki senesini orada bitirecek, iki sene orada talim ve terbiye görecek ve bu tâlim ve terbiye sayesinde de memleketin yarınını koruyacak mükemmel bir asker vasfını alacaktır. Aksi takdirde birisi şubeye müracaat ettiği tarihten beş gün sonra kıtaya iltihak edecek, birisi, yirmi gün sonra kıtaya iltihak edecek, bir başkası da otuz gün sonra kıtaya iltihak edecektir. Eğer şubeye müracaat tarihi mebde' ittihaz edecek olursak tâlim ve terbiye devresinde büyük bir tefavüt hâsıl olacaktır. Binaenaleyh bu bakımdan ve askerî disiplin kökleşmesi bakımından kıtaya iltihak tarihini mebde' ittihaz etmek zaruridir.

Yalnız şu nokta vardır, askerlik şubelerinin vazifelerinin şimdiye kadar olduğu gibi nizamsız, intizamsız bir şekilde ifa etmeleri birçok mağduriyetlere sebebiyet vermektedir, fakat yeni yol, yeni zihniyet; vatandaş çocuklarının şubelerde sefil ve perişan edilmeden kıtalarına sevkini sağlıyacak vaziyettedir. Mâruzatım; kıtaya iltihakını mebde ittihaz edilmesidir ve bu zaruridir.

NECİP BİLGE (Niğde) — Bendeniz de söz alırken kıtaya iltihak tarihinin mebde, ittihazı değil, sevk tarihinin mebde ittihaz edilmesi düşüncesi ile hareket edeceğim.

Arkadaşlardan bâzıları kıtaya iltihakın mebde ittihaz edilmesi gerektiğini ileri sürdüler, kıtaya sevk tarihi ile iltihak tarihi arasında fazla bir fark yoktur, binaenaleyh bu değişmemelidir, buyurdular. Mesele bu sebepten ele alınacak olursa, bu sevk tarihinin mebde ittihazını lehte bir noktai nazar olarak kabul edebiliriz. Mademki arada bir fark yoktur o halde o erin sevk tarihinden itibaren bunu kabul edecek olursak, kendi lehine bir hareket yapmış oluruz.

Diğer taraftan şu noktayı ileri sürenler oldu: Arada bir ahenksizlik husule gelecektir, askerî cezalar bakımından ihtilâflar doğacaktır, dediler. Bendeniz böyle bir ihtimali şimdiden kestiremiyorum. Yalnız şu var ki, sevk tarihinden itibaren o kimse asker sayıldığına göre, esasen kendisi hakkında askerî ceza hukukunun bâzı hükümleri tatbik edilecektir. Askerî ceza hukuku bakımından o, asker olmuş vaziyettedir. Aynı müddeti mebde kabul etmekte hiçbir mahzur yoktur.

Osman Şevki Çiçekdağ arkadaşımız sevk tarihi kabul edilecek olursa, ilerde, terhisler zamanında bâzı mahzurlar, tahavvüller olacağını söylediler. Aynı mahzurlar kıtaya katılış tarihini esas kabul ettiğimiz zaman dahi mevzuubahistir. Çünkü bütün erler aynı zamanda kıtaya iltihak edememektedirler. Memleketimizin coğrafi vaziyeti ve münakale vaziyeti malûmunuzdur. Bu sebeplerle erlerin kıtaya olan iltihak tarihleri muhteliftir. Hattâ iddia edebilirim ki, sevk tarihindeki ihtilâf daha muayyendir, kıtaya iltihak tarihi memleketimizin bugünkü sey-

rüsefer vaziyetine göre daha muhtelif vaziyetler arzetmektedir.

Bu itibarla sevk tarihinin esas ittihaz edilmesinin kabul buyurulmasını teklif ve rica ederim. (Bravo sesleri alkışlar)

BAŞKAN — Besim Besin!

BESİM BESİN (Kütahya) — Efendim, demin söylemediğim bir iki noktayı daha izah etmek ve bu hususta arkadaşlarımı tenvir etmek lüzumu hâsıl oldu:

Celp ve terhis emirlerinde Genelkurmay kıtaya, falan gün talim ve terbiyeye başlanacaktır diye, emreder. Meselâ; Mayısın birinci günü veya İkinciteşrinin birinci günü bütün kıtalar talim ve terbiyeye başlıyacaktır, der. Askerlik şubeleri sevk emirlerinde katî emir alırlar ve ağır mesuliyetler yüklenirler bu bir.

İkincisi; celp ve terhisin bir günde olmasına esasen imkân yoktur. Tasavvur buyurun ki, bir askerlik şubesi bin eri sevkedecektir, ekseriya bunları bir günde sevketmeye imkân yoktur. Bin er için, orası eğer şimendifer güzergâhı değilse, bin kişilik kamyon bulamaz. Keza tren güzergâhı ise bin kişilik vagon bulamaz. O halde bunları mütaaddit günlerde göndermeye mecburdur. Terhis de böyledir bin eri bir günde sevkedecek vesait bulunamaz.

Bir arkadaşımız 250 kilometre mesafeden bahsetti. Bu 250 kilometrelik mesafe iki günde kamyonlarla pekâlâ alınabilir. Eğer kamyon varsa.. (Olmazsa, yoksa ne olacak sesleri) Şayet yollar müsait değil de kamyon ve diğer vesait işlemiyorsa bâzı istisnalar olabilir.

Sonra, geçmişteki hâdise ve kazalardan da bahsedildi. Onun bu işle, bu mevzu ile alâkası yoktur. Kazalar ve hâdiseler daima olabilir. Yalnız şunu arzedeyim ki sayın arkadaşlar, ben kıtadayken şöyle bir hâdise olmuştur. Bir askerlik şubesi bir eri, benim tümenime ait olan bir uçak savar kıtasına sevkedecek yerde, başka bir uçaksavar kıtasına sevketmiş. Er, bu sebeple kıtaya bir iki ay gecikme ile gelebilmiştir. Fakat bu işte kusuru olmıyan erin bu gecikmesini biz nazarı itibara aldık ve zamanında terhis ettik. Erin bu türlü gecikmesini tevlit edecek hâdiseler de olabilir. Yalnız mesele böyle izam edildiği gibi aylarca gecikme meselesi yoktur.

Sonra günü gününe de bunları kıtaya yetiştirmek ve kıtadan günü gününe terhis etmeye de imkân yoktur. Binaenaleyh bu ufak tefek mahzurları göze almak zaruridir.

Hangi sebepten? Demin arzettiğim gibi tekâmül safhası, yani talimü terbiyenin gayesi, atıcı, vurucu, muharip bir er yetiştirmek olduğuna göre, en çok atışların, kıta halinde gece ve gündüz atışlarının yapıldığı mevsimde, kezalik kıtaca tatbiklerin geceli gündüzlü devam ettiği esnada iki üç gün evvel dahi terhis etmek doğru değildir.

Ekseriya manevralar biter bitmez terhis yapılır. Manevra kıtanın kuvvetini, kudretini gösterecek bir talim ve terbiye safhasıdır. Acemi erler usta olarak yeni seneye girerler, usta erler de iki seneden beri yaptıkları hizmetlerin son mükâfatını alarak memleketlerine döneceklerdir.

Mâruzatım budur.

SÜREYYA ENDİK (Çanakkale) — Sayın arkadaşlar, daha ziyade münakaşayı mucip olan nokta, askerliğin başlayış tarihine aittir. Filhakika askerlik şubesine katılmak, askerliğin bilfiil başlamasına delâlet eder. Hattâ 1111 numaralı Askerlik Kanununu bilen arkadaşlar ve askerlik şubelerinde askerlik muayenesi yapan hekimler gayet iyi bilirler ki, bu er olan arkadaşlara askerlik şubelerine katıldıkları günden itibaren tesahüp ederiz. Hattâ o kadar tesahüp ederiz ki; fıtık gibi veya parmağında yapışıklık gibi bir ârızası varsa, kıtaya sevkinden evvel, operatörü bulunan bir hastaneye sevki lâzımdır, diye bir kayıt dahi koyarız. Fıtık, olabilir ki, hayatı için bir tehlike teşkil eder. Bütün bunları düşünürüz. Binaenaleyh bu anlarda tesahüp ettiğimiz bir vatandaşın askerlik müddetini şubeden başlattırmamak hata olur.

Arkadaşlar, askerlik şubesine gelen vatandaş, etüv ve hamam için gayri müsait şartlar altında rüzgâr ve soğukta bekler, ondan sonra zatürree olur ve hastaneye düşer. Hastanede hava tebdili alırsa ona askerî elbiseyi giydiririz, nakil vasıtaları ve trenlerden her asker misüllü onu istifade ettiririz. Ondan sonra da bunun hizmetini kıtadan başlattırırız. Bu adaletsizlik olur. Bu itibarla, şubeye iltihak tarihi kayıtsız şartsız askerlik hizmetinde başlangıç tarihi olmalıdır.

MEHMET ÖZDEMİR (Kayseri) — Efendim, askerliğe çağrılma ve kıtaya iltihak tarih-

leri arasında her hangi bir sebeple 15 günden fazla müddet geçerse, bu geçmiş günlerin, askere çağrılan vatandaş lehine olarak hizmetten sayılmasını teklif ediyorum.

Komisyon sözcüsü arkadaşımız, bugünkü imkânlar dâhilinde 3 - 4 gün zarfında askerliğe iltihak edeceklerini söylediler. Diğer arkadaşlar da bunun aylara mütevakkıf olduğunu ifade ettiler. Binaenaleyh askerliğe çağrılanların kıtaya iltihaklarına kadar on beş günden fazla bir zaman geçerse bunun lehe olarak nazara alınması için bir teklif yapıyorum, kabulünü rica ederim.

BAŞKAN — Ömer Mart!

ÖMER MART (Çanakkale) — Komisyon sözcüsü arkadaşımız kürsüye gelince bir zihniyet, bir yenilikle karşılaşacağımı ümit etmiş ve sevinmiştim. Fakat kendisi bize filân memlekette piyadenin müddeti hizmeti şu kadardır, falan memlekette bu kadardır, binaenaleyh biz onlara imtisal ediyoruz şeklinde bir mütalâa beyan edince, tabiatiyle üzüldüm; istedim ki, komisyon sözcüsü bize şöyle desin; «Biz askerî lâboratuvarımızda etüd yaptık ve bu etüd sonucu sabit oldu ki, piyade için ancak ve ancak iki sene zaruridir. Kendileri bize böyle bir şeyden bahsetmediler. Diyorlar ki, harbe takaddüm eden günlerde müddet bir buçuk sene idi, o zaman piyadede tüfek ve hafif makineli tüfek vardı, şimdi diğer bir sürü vasıtalar vardır. Ben şüpheye düştüm. Bu bir sürü vasıtalar altı ayda öğrenilebilecek midir acaba? Bu hale nazaran bu teklif edilen kanunun beşinci maddesinde musarrah madeler bir hükmü karakuşiden başka bir şey değildir. Bu türlü bir kanun teklifi ile Millî Müdafaamızın bizim karşımıza gelişinden ben şahsan hüzün duydum ve o hüznüm devam edecektir.

MİLLÎ SAVUNMA KOMİSYONU SÖZCÜSÜ SEYFİ KURTBEK (Ankara) — Efendim, Mustafa Zeren arkadaşımız askerî birçok mevzuat arasında Askerî Ceza Hukukunun da değiştirilmesi lâzımgeldiği fikrimize karşı «Esasen askerî cezada da emsallerinin sevk tarihinden cari olur» diye bir fikir ileri sürdüler. Bu, umumi askerlik için değil, bakaya hizmetleri içindir. Askerî Cezada şahısların işledikleri askerî suçlar için cezalar vardır. Bir insan askerliğin daha alfabesini öğrenmeden askerî suç işliyebilir. Bunu himaye edebilmek içindir ki, komutanlık emrine, ve kışlaya girdikten sonra askerliğe başlanacaktır. Biz de bu suretle başlatmak istiyoruz. Kışlaya girdikten sonra kendisine lâzımgelen eğitim verilecektir. Halbuki askerliğini kışlaya girmeden evvel askerlik şubesinden başlatırsak o tarihte askerlik hakkında bildiği yoktur. Kışlaya girdikten sonra eğitim başladığı anda firar ederse bu firardır, halbuki şubeye müracaatinden sonra kaçarsa bu firar değildir, çünkü o henüz firarın ne olduğunu bilmemektedir.

Arkadaşımız 1940 - 1945 facialarından bahsettiler. Doğrudur. Fakat İkinci Cihan Harbinden sonra o zamanki idareler topyekûn harbi değil, yalnız askerî müdafaa işlerini düşünmüşlerdi. O zaman acele olarak Millî Korunma Kanunu çıkmış ve topyekûn harb ekonomisi ve modern bir harbin sevkü idaresini organize etmeye çalışmışlar ve muvaffak olamamışlardır. Eğer harbden evvel topyekûn harb esası üzerinde çalışsalardı muntazam bir ulaştırma sistemimiz olur ve bu facialar olmazdı. Binaenaleyh o facialarla bu kanunun ilgisi yoktur.

Vatandaşın şubeye iltihakından itibaren asker sayılmasını bir adalet konusu yapmak istiyen arkadaşlara karşı derim ki; eğer kıtaya iltihakından itibaren sayılacak olursa, çünkü Devlet mükellefiyetine girmiş demektir, şu halde askerliği bittikten sonra tekrar köyüne gidinciye kadar geçen zamanın da gene Devlet için hesap edilmesi lâzımgelir. Bu takdirde hem kıtaya gelinciye kadar hem de kıtadan dönene kadar olan zamanları hesaba katmak lâzımdır. Bu, talim ve terbiyeyi de alt üst eder. ve askerlik hizmetinden beklenen fayda da temin edilmiş olmaz.

Sayın Bakanın buyurduğu gibi askerlik müddetinin başlangıç meslesi tekrar huzurunuza gelecektir. Binaenaleyh bu kanun için bunun esaslı bir konu olarak ele alınmamasını rica ederim.

Halen askerlik mükellefiyeti, mecburi hizmet ve sair adlar altında birçok kanunlar olduğu gibi en son olarak da buna Millî Korunma Kanunu eklenmiş bulunuyor. İkinci Dünya harbi başladığı zaman bu kanunlar birbirine eklenmiş ve yama üzerine yama haline gelmiştir. Ben ümit ederim ki, Millî Savunma Bakanlığı bütün bu kanunları, hizmetin icabettirdiği şekilde tanzim edecek bir tek kanun halinde toplayıp huzurunuza getirecektir. İşte ozaman mükellefiyet

tarihi yüksek huzurunuzda mevzuubahis olacaktır. Binaenaleyh bu kanunda bunun esaslı bir konu olarak ele alınmaması daha doğru olur.

Bir arkadaşımız da bu kanunun bir hükmü karakuşi olduğunu ifade ettiler.

Arkadaşlar; yüksek huzurunuza gelen bir kanunu bu şekilde vasıflandırmak çok sayanı teessüftür. Gerek Genelkurmay, gerek Millî Müdafaa Bakanlığı ve gerekse Komisyonumuz bu kanun üzerinde hassasiyetle durmuş, lâzımgelen bütün etüdleri yapmıştır. Gerekçede de bu hususta kâfi derecede malûmat verilmiştir. Eğer teknik etüdler üzerinde tafsilât verilmemiş ise bu cihet talep edilebilirdi. Hangi cesaretle hükmü karakuşiye istinat eden bir kanun yüksek huzurunuza gelebilir?

Tekrar arzediyorum, bu kanun buraya getirilirken teknik incelemelerden geçirilmiş, en küçük kıta komutanlarından sorulmuş ve bütün komutanların fikirleri alınmıştır. Bizzat kıtalar üzerinde tecrübeler yapılmış, ince hesaplar üzerine tesis edilmiş, memleketin hususiyetleri nazara alınmış, yeni alınan silâhların hususiyetleri ve diğer bütün elamanların vaziyetleri nazara alınarak katî bir neticeye varılmıştır. Bâzı memleketlerde söyledir, bâzılarında böyledir diye kanun yapmak şekli kimsenin aklına gelmemiştir. Bunun için yapılmış olan etüdlere bilhassa itimat buyurmanızı rica ederim. Mâruzatım bundan ibarettir. (Alkışlar).

BAŞKAN — Bahadır Dülger, buyurun.

BAHADIR DÜLGER (Erzurum) — Komisyon Sözcüsü arkadaşımızdan evvel konuşan bir arkadaş, bu Kanunda mevzuubahsedilen askerlik hizmeti müdedtlerinin hiçbir esasa dayanmadığı noktasında durdular. Ben de aynı nokta üzerinde kanunun gerekçesine dayanarak ve metne istinat ederek durmak istiyorum. Bilhassa üzerinde duracağım nokta jandarma ve gümrük koruma sınıflarının 2,5 yıl hizmete bağlanması hususudur.

Gerekçede diyorlar ki,; bu sınıfa dâhil olacak olan erler evvelâ iki sene gibi piyade için zaruri görülen hizmet müddetini dolduracaklardır, ondan sonra birçok adlî, mülki bilgileri öğreneceklerdir. Ayrıca da arazi ve muhiti tanımak gibi bir vazife de bunların üzerindedir.

Şimdi ben askerliğimin bir zamanını bir jandarma er okulunda adlî subay olarak yapmış ve jandarma erlerine hukuki bilgiler öğretmiş bir arkadaşınız sıfatiyle bu müddetin hiç bir esasa dayanmadığını söyliyebilirim. (Bravo sesleri, alkışlar).

Sayın arkadaşlarımız piyadecilik öğretmek için iki sene bir müddet koyuyurlar. Arkadaşlar, hepimiz askerlik yaptık, bu müddetin nasıl cereyan ettiğini, bu müddette ne gibi ilimler öğretildiğini biliyoruz.

Ondan sonra jandarma için altı aylık fazla bir müddet koymuşlar. Jandarmalar bizde en fazla orta mektep mezunudur, çünkü lise mesunları zaten yedek subay hakkını kazanıyorlar, binaenaleyh, ekseriyeti ilk metkep mezunudur. Şimdi biz bunların eline köyde adalet merhalesinin ilk basamağı olan tahkikat yapmayı, zaptı tanzim etmeyi veriyoruz, çünkü bu işleri onlar yapar. Bunlar ilk mektep tahsili ile geliyorlar ve 6 aylık bir müddet içinde Ceza Kanunu, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu, orman Kanununu öğrenecektir. Jandarmanın bir el kitabı vardır. Söyle takriben 500 - 600 sayfalıktır. Akla gelen, gelmiyen bütün adlî ve mülki kanunları 6 ay içinde öğreneceğini kabul ediyorlar. Sonra da piyadecilik tatbikatı için iki sene müddet koyuyorlar. Ortada bir tezat vardır. Bu tezat Gümrük Muhafaza erleri için kabul edilen müddetten ve jandarma sınıfı için konulan müddetten tamamiyle tezahür ediyor. Arkadaşımız tezat içindedir. Konulan müddet de hakikaten hiçbir esasa dayanmıyorlar. Bizi ikna edememişlerdir. Ben bunu tezahür ettiriyorum.

MİLLÎ SAVUNMA Ko. SÖZCÜSÜ SEYFİ KURTBEK (Ankara) — Arkadaşlar, jandarma erleri için ilâve olaraktan konulmuş bulunan altı aylık müddet içerisinde bu erler birer hukukçu yapılacak, idareci yapılacak değildir. Biliyorsunuz ki, jandarma subayları ve erbaşları hususi mekteplerde yetiştirilir. Bu altı aylık farkı olan erler, bunların, bilhassa mülki idare âmirlerinin idareleri altında vazifelerini ifa etmektedirler. Binaenaleyh bunları ayrıca iki üç sene hukuk tahsiline mecbur edemeyiz ve böyle bir şey esasen haksızdır. Bundan dolayıdır ki, bu erler için ayrılmış olan altı aylık müddet kendilerinin er olarak yapacakları basit vazife için kâfi görülmüştür. Bu kâfi görülmezse, İçişleri Bakanlığınca şüphesiz ayrıca teşebbüsata girişilir. Fakat henüz girişilmediğine göre ve halen bu kanundaki esaslar kabul edildiğine göre bizce mu-

vafakat edilmiştir. demektir. (Bravo sesleri, alkışlar)

SİNAN TEKELİOĞLU (Seyhan) — Sayın arkadaşlar, bendeniz de bir zaman jandarma mektebinde hocalık ettim, jandarma zabitliği yaptım, jandarma zâbiti değilim ama bulundum. Arkadaşlar, bu müddetlerin tesbiti her halde muvakkat olsa gerektir. Bendeniz de Millî Savunma Komisyonunda bulunduğum için kararın aleyhinde konuşacak değilim. Yalnız jandarma bu şekilde devam ederse arkadaşlarımın haklı olarak endişeleri vârittir.

Bir defa jandarmanın bir meslek olarak kabulü icabeder. Bir jandarma neferi altı ay zarfında hiçbir şey öğrenemez. İşte bu cahil jandarmaların elinde birçok delil ve emareler kaybolarak vatandaşlar mutazarrır olmaktadır.

Bu jandarmaların iki karakol arasında geştügûzar etmeleri vardır. Bendeniz Yunanistan'da bir zaman bulnndum. Orada bir polis teşkilâtı vardır. Orada bir jandarma neferi hem asker üzerinde, hem de sivil üzerinde müessirdir. Jandarma herkese hâkimdir. Bir jandarma karakolu hemen hemen bir tek adama verilir ve jandarmaya vereceği masrafı Devlet telefonlara verir. Hepsi telefonlarla merkeze bağlıdır. Altı ay tahsil görmüş bir jandarmadan adlî, idari ve askerî vazifeyi yapacak bir adamı yetiştirmek imkânı var mıdır? Bunu bu şekilde meslek yaparak ve ordudan nefer alarak, jandarmadır diye bunu jandarma komutanlığı emrine vermek hatadır. Bendeniz Millî Savunma Bakanından rica ediyorum, İçişleri Bakanı ile de temas etsinler. Jandarmanın kadrosu bugün noksan, diyorlar. Bir de polisin yanına jandarma koydular, bunlar da polis jândarması imiş.. Fakat bunların ne olduğu henüz belirsiz. Bu teşkilâtlarla iş olmaz. Burada asıl müddet meselesi değil, meslek meselesi düşünülmelidir. Bunu meslek haline koysunlar ve bu suretle memleketteki idareyi daha iyi tanzim etmiş olsunlar. Bendeniz jandarma için bu müddetlerin az olduğu kanaatindeyim. Bunlar temdidi müddet yaparlar ve hiçbir hak alamazlar.

Devlet bunları katiyen düşünmez. Bunları jandarma meslekine bağlamak, bunun için de kendilerine hak tanımak, mevki vermek, tekaüt vaziyetlerini de nazara almak lâzımdır. Birçok jandarmalar müddet temdidi için müracaatta bulunuyorlar. Tabiî Devletin de kendine göre bir düşüncesi olabilir. Bendeniz müddetin az veya çok olduğu üzerinde durmuyorum. Fakat bu mesleke el koymak Devletin vazifesidir, ve bunu derhal yapmalıdır, zira bu meseleye rağbet azalmaktadır.

BAŞKAN — Başka söz istiyen yoktur. Kifayeti müzakere takriri vardır, okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

Beşinci madde hakkında kâfi derecede tenevvür edilmiştir. Müzakerenin kifayetinin reye konmasını teklif ediyoruz.

Niğde Milletvekili
Fahri Köşkeroğlu

BAŞKAN — Müzakerenin yeterliğini kabul edenler.. Yeterliği kabul etmiyenler.. Yeterlik takriri kabul edilmiştir.

Şimdi maddede yapılacak tadillere ait teklifler vardır, onları sırasiyle okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

Bugün müzakere edilmekte olan 1111 sayılı Askerlik Kanununun 5 nci maddesinin değiştirilmesine ve bu kanuna geçici bir madde eklenmesine dair olan Kanun tasarısındaki muvazzaflık hizmetinin başlangıcına mütedair olan kaydın aşağıda yazılı şekilde tadilini arz ve teklif ederim.

(Muvazzaflık hizmeti kıt'aya sevk gününden başlar)

Erzurum Milletvekili
Mustafa Zeren

Meclis Başkanlığına

Askerlik müddetini iki seneye indiren Kanun maddesinin «Bakanlar Kuruluna yetki verilmesi» suretiyle tasdikı hususunu teklif ederim.

Elâzığ Milletvekili
Şevki Yazman

Yüksek Başkanlığa

Jandarma ve Gümrük Koruma sınıflarının da iki sene olarak kabulünü arz ve teklif ederim.

Zonguldak Milletvekili
Rifat Sivişoğlu

Yüksek Başkanlığa

Beşinci maddenn muvazzaflık döneminde Deniz, Jandarma ve Gümrük sınıflarının da diğer

sınıflar gibi iki yıl olarak tâyinini teklif ederim.

Rize Milletvekili
İzzet Akçal

Yüksek Başkanlığa

Cümlenin şu suretle tadilini teklif ederim :

(Muvazzaflık sıfatı askerlik şubesince sevkinden itibaren başlarsa da müddeti, hizmeti, kıt'aya katılış gününden itibar edilir).

Kastamonu Milletvekili Şükrü Kerimzade — İstanbul Milletvekili Sani Yaver

Yüksek Başkanlığa

Askerlik hizmet müddetinin askerliğe çağırılma ve kıt'aya iltihak tarihleri arasında 15 günden fazla müddet geçerse bidayette geçmiş günlerin terhis zamanında hesaba katılarak ona göre terhis yapılmasını arz ve teklif ederiz.

Kayseri Milletvekili Mehmet Özdemir — Yozgad Milletvekili N. Ünal Alcılı

Yüksek Başkanlığa

Görüşülmekte olan Askerlik Kanununun beşinci maddesinin muaddel şekline şu fıkranın ilâvesini teklif ederiz :

Enaz beş sınıflı ilkokul tahsilini tamamlamış olanların hizmeti üç ay indirilir.

Bursa Milletvekili Halûk Şaman — İzmir Milletvekili Tarık Gürer

BAŞKAN — Birinci takriri tekrar okuyorum. Olur ki, hâfızalardan silinir, bir yanlışlığa mahal kalmasın.

(Erzurum Milletvekili Mustafa Zeren'in önergesi tekrar okundu).

BAŞKAN — Önergeyi nazarı dikkate alanlar lûtfen işaret buyursunlar... Kabul etmiyenler... Ekseriyetle kabul edilmiştir.

Şimdi komisyon bu fıkranın maddeye eklenmesini kabul ediyorsa hemen burada ilâve edeceğiz ve maddeyi ikmal eyliyeceğiz, değilse maddeyi komisyona vereceğiz, komisyon bu fıkrayı ekleyip bize getirecektir.

KOMİSYON SÖZCÜSÜ SEYFİ KURTBEK (Ankara) — Komisyona alıyoruz.

BAŞKAN — Komisyon istemektedir, vereceğiz. (Heyetten karar alınız efendim sesleri) Ben tüzük hükümlerini tatbik ediyorum.

Diğer takrirleri birer birer aynı şekilde reyinize arzedip karar almak mecburiyetindeyim. (Lüzum yok sesleri).

İkinci önergeyi tekrar okutuyorum :

(Kastamonu Milletvekili Şükrü Kerimzade ile İstanbul Milletvekili Sani Yaver'in önergesi tekrar okundu).

BAŞKAN — Bu takriri reyinize arzediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... İttifakla reddedilmiştir.

(Kayseri Milletvekili M. Özdemir'le Yozgad Milletvekili N. Ünal Alcılı'nın önergesi tekrar okundu).

BAŞKAN — Bu takriri reyinize arzediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... İttifakla reddedilmiştir.

(Elâzığ Milletvekili Şevki Yazman'ın önergesi tekrar okundu).

BAŞKAN — Önergeyi reyinize arzediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

(Zonguldak Milletvekili Rifat Sivişoğlu'nun önergesi tekrar okundu).

BAŞKAN — Dikkate alanlar... Almıyanlar... Dikkate alınmamıştır.

Sayın Başkanlığa

Deniz - jandarma ve gümrük sınıfına mensup eratın da terhislerinde iki yılın esas tutulmasını ve ikinci yılın sonunda bu ihtısas sınıfına mensup olanlarının imtihana tâbi tutulmalarını harb sanatını iyice öğrendikleri bu imtihanda sabit olanlarının terhis edilmelerini muvaffak olamıyanlarının da altı ay hizmete tâbi tutulmalarını teklif ederim.

Saygılarımla.

Aydın Milletvekili
Şevki Hasırcı

BAŞKAN — Dikkate alanlar... Almıyanlar... Kabul edilmemiştir.

(Rize Milletvekili İzzet Akçal'ın önergesi tekrar okundu).

BAŞKAN — 5 nci maddenin muvazzaflık döneminde deniz, jandarma ve gümrük sınıflarının da diğer sınıflar gibi iki yıl olarak tâyinini teklif eden bu önergeyi nazarı dikkate alanlar... Almıyanlar... Alınmamıştır.

(Bursa Milletvekili H. Şaman ve İzmir Milletvekili Tarık Gürer'in önergesi tekrar okundu).

BAŞKAN — Önergeyi dikkate alanlar... Almıyanlar... Ekseriyetle reddedilmiştir.

5 nci maddeyi dikkate alınan önerge veçhile tadil edilmek üzere Komisyona veriyoruz.

Geçici madde, bu Komisyona iade edilen madde ile alâkalıdır. Binaenaleyh, komisyondan geldikten sonra müzakereye devam ederiz.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI REFİK ŞEVKET İNCE (Manisa) — Maddeler arasında neticeye müessir olacak bir irtibat yoktur. Müzakereye devam edilmesini rica ederim.

BAŞKAN — Efendim, irtibat vardır, sonraki maddeyi okuyorum, (1919 - 1929 doğumlu veya bunlarla işleme tâbi diğer erattan Askerlik Kanununun 86 ve 89 ncu maddesi mucibince muamele görecekler hakkında da yukardaki beşinci madde hükmü uygulanır) Bu itibarla beşinci maddenin hüviyeti taayyün etmeden müzakere doğru olmaz.

Şimdi bu kanun tasarısını Komisyona iade ediyoruz. Komisyondan geldikten sonra müzakeresine devam ederiz.

Yarın sabah saat 10 da toplanılmak üzere Birleşime son veriyorum.

Kapanma saati : 12,37

T. B. M. M. Basımevi

Askerlik Kanununun 2850 sayılı Kanunla değiştirilen ve 3027, 3174, 4173 ve 4416 sayılı kanunlarla fıkralar eklenen 5 nci maddesinin değiştirilmesi ve bu kanuna geçici bir madde eklenmesi hakkında Kanun tasarısı ve Millî Savunma Komisyonu raporu (1/29)

T. C.
Başbakanlık
Muamelât Genel Müdürlüğü
Tetkik Müdürlüğü
Sayı : 71 - 1628, 6 - 2598

1 . VII . 1950

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

1111 sayılı Askerlik Kanununun beşinci maddesinin değiştirilmesi ve bu kanuna geçici bir madde eklenmesi hakkında Millî Savunma Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunun 22 . VI . 1950 tarihli toplantısında Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan Kanun tasarısının gerekçesiyle birlikte sunulmuş olduğunu saygılarımla arzederim.

Başbakan
A. Menderes

GEREKÇE

2. Dünya Harbinin karanlık bir duruma girdiği 1942 yılında ordumuza her an vâkı olacak bir taarruzu önliyebilmek amacı ile ordu mevcudunun muvazzaf eratla artırılmasına lüzum görülmüş ve keyfiyet o tarihlerde her sınıfta muvazzaflık hizmetini 3 seneye çıkaran 4173 sayılı Kanunla sağlanmıştır.

1942 yılına nazaran durum bugün daha elverişli bulunduğuna göre ordunun yarım milyonu aşan bir mevcudda tutulmasına lüzum kalmamış olduğu gibi modern silâh ve vasıtalarla teçhizi kıymetini artırmakla beraber er miktarını azaltmaya imkân vermiş olduğundan, her sınıfın eğitim, hizmet ve sair çeşitli özellikleri göz önünde tutularak muvazzaflık hizmetinin azaltılması düşünülmüştür. Bu maksatla yapılan inceleme sonunda, bütün sınıflarda askerlik müddetinin 1942 yılından evvelki hadlere indirilebileceği ve fakat teknik vasıtaların artmış ve ordunun modernleşmiş olmasından bu müddetlerin bundan da aşağı indirilemiyeceği ve hattâ piyade sınıfında muvazzaflık hizmetinin iki sene olarak kalmasının zaruri olduğu kanaatine varılmıştır.

Çünkü:

İkinci Dünya Harbinden evvel bir buçuk sene müddetle hizmetli olan piyade sınıfının başlıca silâhları: «Tüfekle hafif makineli tüfek», muharebe vasıtaları da «Telefonla pırıldaktan» ibaretken; bugün eski silâh ve vasıtalara ilâveten piyadelere: «Makineli tabanca, hafif ve ağır piyade havan topları, piyatlar ve bazukalar, motörlü tank savar topları, çeşitli telsizleri içine alan muhabere kıtaları, alev ve sis makineleri ile donatılmış istihkâm birlikleri, sıhhiye takımları verilmiş; bâzı birliklerimizde piyadeler motörleştirilmiş, tanklarla topçu uçaklarını da kendi kuruluşu içine alan muharebenin bütün yüklerini üzerine alan ve katî neticeyi sağlıyan bir sınıf olarak meydana çıkmış ve dolayısiyle teknik ve taktik eğitim ve öğretim için daha fazla zaman sarfını ve iki sene hizmeti lüzumlu ve zaruri kılmıştır.

Kara ordusunun diğer sınıfları: «Topçu, istihkâm, muhabere...» piyadeye muvazi olarak modern silâh ve araçlarla teçhiz edildiğinden bunlarda da hizmetin iki sene olarak kalması tabiî görülmüştür.

Hava ordusunun uçucu personeli gedikli ve subaylardan terekküp ettiğinden bu sınıfta hiz-

met iki sene olarak bırakılmış, denizde ise erler ancak ikinci yılında donanmada fiilî olarak Eğitim ve öğretime katıldığından bu sınıfın muharebeye hazır olma imkânlarını sağlamak maksadiyle hizmetin üç sene olarak kalması; Jandarma ve Gümrükte ise piyade eğitiminden başka mülki ve adlî birçok bilgilerin de öğretilmesi ve ayrıca araziyi ve muhiti iyi tanıması gibi fazla zaman yiyici öğretime de zaruret hâsıl olduğundan bu iki sınıfta da hizmetin iki buçuk yıl olarak kalması lüzumlu görülmüştür.

Böylelikle Deniz, Jandarma ve Gümrük eratından gayrisinde hizmet müddetlerinde eşitlik de sağlanmıştır.

Bu üç sınıfta hizmet müddetinin fazlalığına mukabil erlerin tam bir sevgi ile vazifeye bağlılığını sağlamak bakımından, tatminleri de uygun ve lüzumlu görülmektedir.

Bu düşüncelere göre ilişik kanun tasarısı hazırlanmış ve tesbit edilen harekât ve eğitim plânları, halen hizmette bulunan 1928 doğumlu erlerin Eylûl sonuna kadar silâh altında kalmasını gerektirdiğinden bu kanunun 1 Ekim 1950 tarihinden itibaren yürürlüğe girmesi uygun görülmüştür.

Millî Savunma Komisyonu raporu

T. B. M. M.
Millî Savunma Komisyonu
Esas No. 1/29
Karar No. 2

7 . VII . 1950

Yüksek Başkanlığa

1111 sayılı Askerlik Kanununun 5 nci maddesinin değiştirilmesi ve bu kanuna geçici bir madde eklenmesi hakkında Millî Savunma Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 1 . VII . 1950 tarihinde Büyük Millet Meclisine sunulan ve 3 . VII . 1950 tarihinde Komisyonumuza havale buyurulan Kanun tasarısı Millî Savunma Bakanlığı temsilcileri huzuriyle okunup incelendi.

Muvazzaflık döneminde hizmet müddetinin deniz sınıfında üç yıl jandarma ve Gümrük Koruma sınıflarında iki buçuk yıl ve bunların dışında kalan diğer sınıflarda iki yıl olması Komisyonumuzca oy birliği ile kabul edilmiştir.

Muvazzaflık hizmetinin kıtaya katılış gününden başlamasının mahzurlu olduğu ve şubelerce her hangi bir sebeple sevkleri geciken vatandaşların bu yüzden haksızlığa uğradıkları bâzı komisyon üyelerince ileri sürülmüşse de ordudaki eğitimin selâmeti bakımından hizmetin kıtaya iltihak tarihinden başlamasının zaruri bulunduğu ve esasen ordumuzdaki asker alma ve sevkiyat işlerinin gittikçe daha muntazam olduğu ve memleket muvasalasının da tekâmül etmekte bulunduğu için sevkiyat gecikmelerinden doğacak haksızlıkların azaldığı mütalâalariyle Komisyon üyeleri çoğunluğu muvazzaflık hizmetinin kıtaya katılış gününden başlamasını kabul etmiştir. Bu suretle kanun tasarısı Komisyonumuzca çoğunlukla kabul edilmiştir.

Yüksek Başkanlığa arzolunur.

Millî Savunma Ko. Bş. Y.

Sözcü Ankara *S. Kurtbek*		Sözcü Ankara *S. Kurtbek*
Kâtip		
Erzurum *M. Zeren*	Denizli *Gl. F. Karabudak*	Diyarbakır *Y. K. Aktuğ*
İsparta *Dr. İ. Aksu*	İstanbul *S. Yaver*	Kastamonu *Gl. G. Deniz*
Kastamonu *Gl. R. Taşkın*	Kayseri *Gl. İ. Berkok*	Kocaeli *Gl. S. Önhon*
Kütahya *B. Besin*	Niğde *H. N. Yurdakul*	Rize *K. Balta*
Seyhan *S. Tekelioğlu*	Sivas *B. Taner*	Trabzon *Gl. N. Altuğ*
	Van Gl. K. Özalp İmzada bulunmadı	

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

1111 sayılı Askerlik Kanununun beşinci maddesinin değiştirilmesi ve bu kanuna geçici bir madde eklenmesi hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — 21 Haziran 1927 tarihli ve 1111 sayılı Askerlik Kanununun 2850 sayılı Kanunla değiştirilen ve 3027, 3174, 4173 ve 4416 sayılı kanunlarla fıkralar eklenen beşinci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Madde 5. — Muvazzaflık döneminde deniz sınıfı üç yıl, jandarma ve gümrük korouma sınıflarında iki buçuk yıl ve bunların dışında kalan diğer sınıflarda iki yıldır.

Muvazzaflık hizmemti kıtaya katılış gününden başlar.

İki yıldan ziyade askerlik yapacakların fazla hizmetleri askerlik çağının sonundan iki kat olarak düşülür.

GEÇİCİ MADDE : 1919 - 1929 doğumlu veya bunlarla işleme tâbi diğer erattan askerlik kanununun 86 veya 89 ncu maddesi mucibince muamele görecekler hakkında da yukardaki beşinci madde hükmü uygulanır.

MADDE 2. — Bu kanun 1 Ekim 1950 tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Başbakan
A. Menderes

Devlet Bakanı
Başbakan Yardımcısı
S. Ağaoğlu

Devlet Bakanı
Adalet Bakanı
H. Özyörük

Millî Savunma Bakanı
Refik Ş. İnce

İçişleri Bakanı
R. Nasuhioğlu

Dışişleri Bakanı
F. Köprülü

Maliye Bakanı
H. Ayan

Millî Eğitim Bakanı
A. Başman

Bayındırlık Bakanı
F. Belen

Eko. ve Ticaret Bakanı
Z. H. Velibeşe

Sa. ve So. Y. Bakanı
Dr. R. Belger

G. ve Tekel Bakanı
N. Özsan

Tarım Bakanı

Ulaştırma Bakanı

Çalışma Bakanı
H. Polatkan

İşletmeler Bakanı
Muhlis Ete